GENERALINIO ADVOKATO
EVGENI TANCHEV IŠVADA,
pateikta 2021 m. liepos 15 d.[1]

Byla C-370/20

Pro Rauchfrei e.V.
prieš
JS e.K.

(*Bundesgerichtshof* (Aukščiausiasis Federalinis Teismas, Vokietija) pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Direktyva 2014/40/ES – Pareiga ant kiekvieno vienetinio tabako gaminių pakelio ir bet kokios išorinės pakuotės pateikti įspėjimus apie galimą žalą sveikatai – Tabako gaminių išdavimo automatas – 2 straipsnio 40 punktas – Sąvoka „pateikimas rinkai“ – 8 straipsnio 3 dalis – Draudimas įspėjimus apie galimą žalą sveikatai „uždengti kitomis priemonėmis“ – 8 straipsnio 8 dalis – Vartotojams Europos Sąjungoje skirtų vienetinių pakelių ir bet kokių išorinių pakuočių „atvaizdų“ sąvoka“

1. Ginčas pagrindinėje byloje kilo dėl prekių išdavimo automate parduodamų tabako gaminių žymėjimo ir pakuočių. Pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2014/40/ES[2] reikalaujama, kad ant kiekvieno vienetinio tabako gaminių pakelio būtų pateikti ja nustatyti įspėjimai apie galimą žalą sveikatai. Šios direktyvos 8 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad tokie įspėjimai turi būti matomi visi, ir negali būti uždengti tam tikromis priemonėmis. *Bundesgerichtshof* (Aukščiausiasis Federalinis Teismas, Vokietija) užduotas klausimas yra toks: ar tokiu atveju, kai cigarečių pakelius laikant prekių išdavimo automate ant šių pakelių esantys įspėjimai apie galimą žalą sveikatai yra nematomi, pažeidžiamas draudimas uždengti įspėjimus. Kad taip būtų, išdavimo automatas turėtų būti laikomas įspėjimus uždengiančia priemone, kaip ir, pavyzdžiui, vyniojimo maišeliai ar aplankai, tiesiogiai nurodyti minėtos direktyvos 8 straipsnio 3 dalyje, tačiau dėl to kyla abejonių.

2. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas taip pat nori sužinoti, ar buvo pažeista Direktyvos 2014/40 8 straipsnio 8 dalyje įtvirtinta taisyklė, pagal kurią ant vienetinių pakelių ir bet kokių išorinių pakuočių *atvaizdų* taip pat turi būti įspėjimai apie galimą žalą sveikatai. Iš tiesų pagrindinėje byloje aptariamo išdavimo automato prekių pasirinkimo mygtukuose atvaizduoti įvairūs cigarečių prekių ženklai. Kyla klausimas, ar šiuos atvaizdus galima laikyti atvaizdais, kaip jie suprantami pagal šios direktyvos 8 straipsnio 8 punktą, nes tokiu atveju ant jų taip pat būtų reikalaujama pateikti įspėjimus apie galimą žalą sveikatai (kurių ant jų nėra).

[1] Originalo kalba: anglų.

[2] 2014 m. balandžio 3 d. direktyva dėl valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų nuostatų, reglamentuojančių tabako ir susijusių gaminių gamybą, pateikimą ir pardavimą, suderinimo ir kuria panaikinama Direktyva 2001/37/EB (OL L 127, 2014, p. 1; klaidų ištaisymas OL L 150, 2015, p. 24).

3. Taigi šioje byloje Teisingumo Teismui suteikiama galimybė priimti sprendimą, kalbant apie tabako gaminių išdavimo automatą, dėl reikalavimo, pagal kurį ne tik ant kiekvieno vienetinio tabako gaminių pakelio, bet ir ant to pakelio atvaizdų turi būti Direktyvoje 2014/40 nustatyti įspėjimai apie galimą žalą sveikatai.

I. Teisinis pagrindas

A. Sąjungos teisė

4. Direktyvos 2014/40 2 straipsnyje nustatyta:

„Šioje direktyvoje vartojamų terminų apibrėžtys:

<…>

40) pateikimas rinkai – gaminių, neatsižvelgiant į jų pagaminimo vietą, teikimas Sąjungoje esantiems vartotojams už mokestį ar nemokamai, įskaitant nuotolinį pardavimą; tarpvalstybinės nuotolinės prekybos atveju gaminys laikomas pateikiamu rinkai valstybėje narėje, kurioje yra vartotojas;

<…>“

5. Direktyvos 2014/40 8 straipsnyje nustatyta:

„1. Ant kiekvieno vienetinio tabako gaminių pakelio ir bet kokios išorinės pakuotės pateikiami šiame skyriuje numatyti įspėjimai apie galimą žalą sveikatai valstybės narės, kurioje gaminys pateikiamas rinkai, valstybine kalba ar kalbomis.

<…>

3. Valstybės narės užtikrina, kad ant vienetinio pakelio ir bet kokios išorinės pakuotės esantys įspėjimai apie galimą žalą sveikatai būtų atspausdinti nenutrinamais aiškiai matomais spaudmenimis ir matomi visi, jie nebūtų iš dalies ar visiškai uždengti ar pertraukti banderolėmis, kainų ženklais, saugumo elementais, vyniojimui skirtais maišeliais, aplankais, dėžutėmis ar kitomis priemonėmis, kai tabako gaminiai pateikiami rinkai. Ant vienetinių tabako gaminių pakelių, išskyrus cigarečių pakelius ir cigaretėms sukti skirto tabako maišelius, įspėjimai apie galimą žalą sveikatai gali būti pateikti lipdukuose su sąlyga, kad tokių lipdukų neįmanoma pašalinti. Įspėjimai apie galimą žalą sveikatai turi išlikti nepaliesti atidarant vienetinį pakelį, išskyrus pakelių su viršutiniu atverčiamu dangteliu atveju, kai įspėjimai apie galimą žalą sveikatai gali būti perplėšiami atidarant pakelį, bet tik taip, kad nebūtų pažeistas teksto, nuotraukų ir informacijos dėl metimo rūkyti grafinis vientisumas ir matomumas.

<…>

8. Vartotojams Sąjungoje skirti vienetinių pakelių ir bet kokių išorinių pakuočių atvaizdai turi atitikti šio skyriaus nuostatas.“

B. Vokietijos teisė

6. *Verordnung über Tabakerzeugnisse und verwandte Erzeugnisse* (Nutarimas dėl tabako ir susijusių gaminių, toliau – *TabakerzV*) 11 straipsnyje „Bendrosios tabako gaminių žymėjimo nuostatos“ nustatyta:

„(1) Įspėjimų apie galimą žalą sveikatai, nurodytų 12–17 straipsniuose, išvaizdai ir pateikimui ant tabako gaminių išorinių pakuočių taikomi šie bendrieji reikalavimai: įspėjimai apie galimą žalą sveikatai:

<…>

4) pateikiant į rinką, įskaitant siūlymą parduoti, negali būti iš dalies ar visiškai uždengti ar pertraukti; pakelių su viršutiniu atverčiamu dangteliu atveju, kai įspėjimai perplėšiami atidarant pakelį, negali būti pažeistas grafinis vientisumas ir matomumas.

<…>

(2) Pakelių ir išorinių pakuočių atvaizdai, skirti reklamuoti Europos Sąjungos vartotojams, turi atitikti šio poskyrio reikalavimus“ [3].

II. Pagrindinės bylos faktinės aplinkybės ir prejudiciniai klausimai

7. JS valdo du prekybos centrus Miunchene (Vokietija). Nuo 2017 m. gegužės 20 d. šių prekybos centrų kasose ji siūlė įsigyti cigarečių toliau pavaizduotuose išdavimo automatuose (toliau – aptariamas išdavimo automatas):

[3] *TabakerzV* 11 straipsnio 2 dalyje nurodytas „poskyris“ yra jo 3 poskyris, susijęs su pakuotėmis ir įspėjimais.

8. Aptariamuose išdavimo automatuose laikomi parduodamų cigarečių pakeliai klientui nebuvo matomi. Nors ant išdavimo automatuose esančių prekių pasirinkimo mygtukų buvo atvaizduoti įvairūs cigarečių prekių ženklai, pagal teisės aktus reikalaujamų įspėjimų apie galimą žalą sveikatai ant jų nebuvo.

9. Prekiaujama buvo taip: iš pradžių klientas paprašydavo kasininko aktyvuoti išdavimo automatą, tada spustelėdavo pageidaujamo cigarečių prekių ženklo pasirinkimo mygtuką. Atlikus šiuos veiksmus cigarečių pakelis iš automato dalytuvo patekdavo ant kasos konvejerio. Klientui neatsisakius ketinimo pirkti, už cigarečių pakelį būdavo atsiskaitoma kasoje. Taip organizuojant pardavimo išdavimo automatuose procesą siekta užkirsti kelią vagystėms ir pardavimui nepilnamečiams.

10. Pelno nesiekianti asociacija *Pro Rauchfrei e.V.* pateikė ieškinį *Landgericht München I* (Miuncheno I apygardos teismas, Vokietija) pirmiausia siekdama uždrausti JS siūlyti parduoti tabako gaminius, visų pirma cigaretes, tokiu būdu, kai ant vienetinių pakelių ar jų išorinės pakuotės esantys įspėjimai apie žalą sveikatai yra uždengiami, kaip nurodyta 8 ir 9 punktuose, priešingu atveju taikant sankcijas. Nepatenkinus šio reikalavimo, *Pro Rauchfrei* prašė uždrausti JS siūlyti parduoti tabako gaminius, visų pirma cigaretes, tokiu būdu, kai vietoj vienetinių pakelių su įspėjimais apie galimą žalą sveikatai pateikiami vienetinių pakelių atvaizdai be tokių įspėjimų, kaip nurodyta tuose pačiuose punktuose, kitu atveju taikant sankcijas.

11. 2018 m. liepos 5 d. sprendimu *Landgericht München I* (Miuncheno I apygardos teismas) ieškinį atmetė.

12. 2019 m. liepos 25 d. sprendimu *Oberlandesgericht München* (Aukštesnysis Miuncheno apygardos teismas, Vokietija) atmetė *Pro Rauchfrei* apeliacinį skundą, pateiktą dėl *Landgericht München I* (Miuncheno I apygardos teismas) sprendimo.

13. *Pro Rauchfrei* dėl *Oberlandesgericht München* (Aukštesnysis Miuncheno apygardos teismas) sprendimo pateikė kasacinį skundą *Bundesgerichtshof* (Aukščiausiasis Federalinis Teismas).

14. *Bundesgerichtshof* (Aukščiausiasis Federalinis Teismas) mano, kad sprendimas dėl kasacinio skundo priklauso nuo Direktyvos 2014/40 8 straipsnio 3 dalies pirmo sakinio ir 8 straipsnio 8 dalies išaiškinimo. Taigi jis sustabdė bylos nagrinėjimą ir pateikė Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar sąvoka „pateikimas rinkai“, kaip ji suprantama pagal [Direktyvos 2014/40] 8 straipsnio 3 dalies pirmą sakinį, apima tabako gaminių išdėstymą prekių išdavimo automatuose taip, kad, nors ant automatuose esančių cigarečių pakelių pateikiami teisės aktuose nustatyti įspėjimai, automatuose parduodami cigarečių pakeliai laikomi taip, kad vartotojas jų iš pradžių nemato, todėl įspėjimai ant pakelių tampa matomi tik tada, kai klientas, kasininkui aktyvavus automatą, spusteli parinktį ir cigarečių pakelis iškrenta ant kasos konvejerio dar iki atsiskaitymo už prekę?

2. Ar [Direktyvos 2014/40] 8 straipsnio 3 dalies pirmame sakinyje nustatytas draudimas įspėjimus „uždengti <…> kitomis priemonėmis“ apima situaciją, kai pateikiant prekes automate uždengiama visa tabako pakuotė?

3. Ar [Direktyvos 2014/40] 8 straipsnio 8 dalyje nurodyta sąlyga dėl „pakelių atvaizdų“ tenkinama ir tada, kai nėra atvaizduojama tikroviška originali pakuotė, bet vartotojas pateiktą atvaizdą susieja su tabako pakuote pagal jo apipavidalinimą, t. y. kontūrus, proporcijas, spalvas ir prekių ženklo logotipą?

4. Ar [Direktyvos 2014/40] 8 straipsnio 8 dalyje nustatyti reikalavimai tenkinami, nepaisant naudojamo atvaizdo jau tuomet, kai vartotojas prieš sudarydamas pirkimo-pardavimo sutartį turi galimybę pamatyti cigarečių pakuotes su reikalaujamais įspėjimais?“

15. Rašytines pastabas pateikė JS ir Europos Komisija. Posėdis šioje byloje neįvyko.

III. Analizė

A. Pirmasis prejudicinis klausimas

16. Savo pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia Teisingumo Teismo, ar sąvoka „pateikimas rinkai“, kaip ji suprantama pagal Direktyvos 2014/40 8 straipsnio 3 dalies pirmą sakinį, apima cigarečių pakelių pateikimą išdavimo automate tokiu būdu, kai pakeliai iš pradžių laikomi automate ir vartotojui yra nematomi, o ant jų esantys įspėjimai apie galimą žalą sveikatai tampa matomi tik klientui pasinaudojus automatu, kai prieš atsiskaitant kasoje pakelis patenka ant kasos konvejerio.

17. Kaip jau minėta 1 punkte, remiantis Direktyvos 2014/40 8 straipsnio 1 dalimi, ant kiekvieno vienetinio tabako gaminių pakelio ir bet kokios išorinės pakuotės turi būti pateikiami šios direktyvos II antraštinės dalies II skyriuje numatyti įspėjimai apie galimą žalą sveikatai (toliau – reikalaujami įspėjimai apie galimą žalą sveikatai). Šios direktyvos 8 straipsnio 3 dalyje, be kita ko, nurodyta, kad tokie įspėjimai negali būti iš dalies ar visiškai uždengti ar pertraukti tam tikromis priemonėmis.

18. Pažymėtina, kad pagal Direktyvos 2014/40 8 straipsnio 3 dalį tiek pareiga pateikti reikalaujamus įspėjimus apie galimą žalą sveikatai, tiek draudimas juos pertraukti ar uždengti taikomi tik „kai tabako gaminiai pateikiami rinkai“ [4]. Sąvoka „pateikimas rinkai“ Direktyvos 2014/40 2 straipsnio 40 punkte apibrėžta taip: „gaminių, neatsižvelgiant į jų pagaminimo vietą, teikimas Sąjungoje esantiems vartotojams už mokestį ar nemokamai, įskaitant nuotolinį pardavimą <…>“.

19. Taigi savo pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia sužinoti, ar šiuo atveju reikėtų laikyti, kad cigarečių pakelis pateiktas rinkai: i) kai jį siūloma parduoti per aptariamą išdavimo automatą, t. y. prieš priimant sprendimą jį pirkti; ar ii) kai pakelio reali fizinė kontrolė iš pardavėjo pereina klientui jau už jį atsiskaičius.

20. Reikėtų pažymėti, kad, kaip nurodyta nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą, *Oberlandesgericht München* (Aukštesnysis Miuncheno apygardos teismas) manė, jog cigarečių pakelių siūlymas parduoti išdavimo automate nepatenka į Direktyvos 2014/40 taikymo sritį, nes toks pateikimas yra „prekyba“, kuri šioje direktyvoje nederinama, kaip nurodyta jos 48 konstatuojamojoje dalyje [5]. Taigi manau, jog prieš nagrinėjant pirmąjį prejudicinį klausimą būtina nustatyti, ar Direktyva 2014/40 taikytina šioje byloje.

1. Dėl Direktyvos 2014/40 taikymo šioje byloje

21. Atrodo, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, priešingai nei *Oberlandesgericht München* (Aukštesnysis Miuncheno apygardos teismas), yra linkęs manyti, jog Direktyva 2014/40 taikytina. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas visų pirma pažymi, kad, nors Direktyvos 2014/40 48 konstatuojamojoje dalyje nurodyta, jog ja nederinamos taisyklės dėl „vidaus reklamos“, vis dėlto šios direktyvos 43 konstatuojamojoje dalyje ir 20 straipsnio 5 dalyje įtvirtintos taisyklės dėl elektroninių cigarečių reklamos. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas taip pat pažymi, kad pagal Direktyvos 2014/40 60 konstatuojamąją dalį ir pavadinimą, ja derinamos taisyklės dėl, be kita ko, tabako gaminių „pateikimo“, ir galima suprasti, kad tai apima ir jų pateikimo aplinkybes.

22. Šiuo klausimu JS teigia, kad: i) Direktyvos 2014/40 48 konstatuojamoji dalis taikoma ne tik elektroninėms cigaretėms, bet ir tabako gaminiams; ii) cigarečių pakelių prekyba išdavimo automatuose yra prekyba, kaip ji suprantama pagal šią konstatuojamąją dalį; ir iii) dėl to cigarečių pakelių pardavimas išdavimo automatuose nepatenka į šios direktyvos taikymo sritį.

23. Komisija mano priešingai. Ji teigia, kad nors pagal Direktyvos 2014/40 48 konstatuojamąją dalį prekyba – tabako gaminių pardavimas išdavimo automatuose – priklauso valstybių narių kompetencijai, ant tabako gaminių pateikiami įspėjimai apie galimą žalą sveikatai patenka į šios direktyvos taikymo sritį ir yra ja visiškai suderinti. Komisija visų pirma pažymi, kad Europos Sąjunga pagal kompetenciją gali derinti nacionalines taisykles, kuriomis pažeidžiamos vidaus rinkos veikimui užtikrinti skirtos nuostatos, kaip antai Direktyvoje 2014/40 įtvirtintos nuostatos dėl žymėjimo [6].

[4] Kaip nustatyta Direktyvos 2014/40 8 straipsnio 1 dalyje, „kurioje gaminys pateikiamas rinkai“.

[5] Kaip nurodyta nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą, „[*Oberlandesgericht München* (Aukštesnysis Miuncheno apygardos teismas)] nusprendė, kad cigarečių vienetinių pakelių laikymas aptariamame išdavimo automate yra tik prekybos būdas. Kaip nurodė šis teismas, iš Direktyvos 2014/40 48 konstatuojamosios dalies matyti, kad šios direktyvos tikslas suderinti nacionalines taisykles neapima prekybos ir reklamos. Taigi atitinkamos šios direktyvos nuostatos netaikomos cigarečių siūlymui parduoti išdavimo automatuose, kaip antai aptariamuose šioje byloje“.

[6] Komisija remiasi 2000 m. spalio 5 d. Sprendimu *Vokietija / Parlamentas ir Taryba* (C-376/98, EU:C:2000:544, 100 punktas).

24. Manau, kad Direktyva 2014/40 taikytina šioje byloje.

25. Direktyvos 2014/40 48 konstatuojamosios dalies pirmas sakinys suformuluotas taip: „<…> šia direktyva nederinamos taisyklės dėl aplinkos be tabako *ar vidaus prekybos, vidaus reklamos* ar platesnio prekės ženklo naudojimo tvarkos ir nenustatomas amžiaus apribojimas elektroninėms cigaretėms ar pildomosioms talpykloms“ [7].

26. Mano nuomone, Direktyvos 2014/40 48 konstatuojamosios dalies pirmas sakinys taikomas tik elektroninėms cigaretėms ir pildomosioms talpykloms, o ne tokiems tabako gaminiams, kaip cigaretės [8]. Taip pirmiausia yra dėl to, kad šiame sakinyje aiškiai nurodytos „elektroninės cigaretės ir pildomosios talpyklos“. Antra, pirmesnėse (t. y. 36–47) konstatuojamosiose dalyse, visur kalbama apie elektronines cigaretes arba nikotino turintį skystį [9], ir nėra minimi tabako gaminiai. Trečia, tokį aiškinimą patvirtina Direktyvos 2014/40 *travaux préparatoires*. Europos Sąjungos Tarybai pirmininkaujančios valstybės parengtame dokumente [10] nurodyta, kad a–m konstatuojamosios dalys, kurios atitinka Direktyvos 2014/40 36–48 konstatuojamąsias dalis, yra „konstatuojamosios dalys, susijusios su 18 straipsniu“ (dabartinis 20 straipsnis „Elektroninės cigaretės“). Visų pirma l konstatuojamoji dalis yra beveik tapati Direktyvos 2014/40 48 konstatuojamajai daliai.

27. Vis dėlto neatsižvelgiant į tai, ar Direktyvos 2014/40 48 konstatuojamosios dalies pirmas sakinys taikomas tabako gaminiams, mano nuomone, negalima teigti, kad šia direktyva suderinamos nacionalinės taisyklės dėl tabako gaminių pardavimo išdavimo automatuose arba dėl šių gaminių reklamos ant tabaką išduodančių automatų.

28. Pirmiausia Direktyva 2014/40 nederinamos nacionalinės taisyklės dėl tabako gaminių pardavimo išdavimo automatuose. Iš tiesų Direktyvos 2014/40 1 straipsnyje, kuriame nurodomas šios direktyvos dalykas, nėra jokių nuorodų į pardavimus automatuose ar į bet kokią prekybą [11]. Be to, pardavimo per išdavimo automatus draudimas arba apribojimas buvo numatytas, bet jo atsisakyta atlikus Direktyvos 2014/40 poveikio vertinimą [12]. Galiausiai tabako gaminių pardavimas per išdavimo automatus patenka į Tarybos rekomendacijos 2003/54/EB [13], kuri, kaip nurodyta šios

7 Išskirta mano.

8 Išsamumo sumetimais patikslinčiau, kad elektroninės cigaretės nėra tabako gaminiai. Pagal Direktyvos 2014/40 2 straipsnio 4 punktą tabako gaminiai turi būti pagaminti, „net jei tik iš dalies, iš <…> tabako“. Taip nėra elektroninių cigarečių atveju, kurios, kaip nurodyta 2 straipsnio 16 punkte, naudojamos „garams, kuriuose yra nikotino“ vartoti. Elektroninės cigaretės nėra naudojamos vartoti tabakui, kuris 2 straipsnio 1 dalyje apibrėžtas kaip „lapai ir kitos natūralios apdorotos ar neapdorotos tabako augalų dalys“ (taip pat žr. 2016 m. gegužės 4 d. Sprendimą *Pillbox 38*, C-477/14, EU:C:2016:324, 37 ir 38 punktai).

9 Išskyrus 42 ir 45 konstatuojamąsias dalis. Vis dėlto 42 konstatuojamojoje dalyje vartojamas žodžių junginys „tų gaminių“, kurį galima suprasti tik kaip nuorodą į ankstesnėje konstatuojamojoje dalyje aptartus gaminius, t. y. elektronines cigaretes. Be to, 45 konstatuojamosios dalies nuoroda dėl „įtariamo neigiamo poveikio“ visuomenės sveikatai atspindima 20 straipsnio 9 dalyje, kuri taikoma tik elektroninėms cigaretėms, o toje pačioje konstatuojamojoje dalyje pateikiama nuoroda į „apsaugos nuostatą“ yra susijusi su 20 straipsnio 11 dalimi, kuri taip pat taikoma tik elektroninėms cigaretėms.

10 Žr. 2013 m. gruodžio 17 d. Tarybos dokumentą Nr. 17727/13 PRIEDAS (15 p.).

11 Išskyrus 1 straipsnio d punkte minimą „tarpvalstybinę nuotolinę prekybą tabako gaminiais“, o ne būtent „vidaus“ prekybą, kuri pagal Direktyvos 2014/40 48 konstatuojamosios dalies pirmą sakinį nepatenka į šios direktyvos taikymo sritį.

12 2012 m. gruodžio 19 d. poveikio vertinimas, pateiktas dėl pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų nuostatų, reglamentuojančių tabako ir susijusių gaminių gamybą, pateikimą ir pardavimą, suderinimo (SWD(2012) 452 *final*) (toliau – Direktyvos 2014/40 poveikio vertinimas). Direktyvos 2014/40 poveikio vertinimo 1 dalies 4.1 skyriuje nurodyta, kad „valstybių narių teisės aktų nuostatų, reglamentuojančių tabako išdavimo automatus, suderinimo buvo atsisakyta atlikus poveikio vertinimą ir viešąją konsultaciją. Ši politikos sritis neįtraukta baiminantis dėl subsidiarumo ir atsižvelgiant į jau pasiektą pažangą šioje srityje“ (p. 50). Taip pat žr. 2010 m. rugsėjį *RAND Europe* atliktą studiją „Tabako gaminių direktyvos peržiūros poveikio vertinimas“ (toliau – RAND studija). RAND studijoje nurodyta, kad iš penkių Komisijos numatytų variantų trijuose buvo įtrauktos nuostatos, susijusios su tabako išdavimo automatais: 3 variante buvo nuostatų, kuriomis siekiama „išdavimo automatus padaryti neprieinamus nepilnamečiams“, o 4 ir 5 variantuose buvo kalbama apie visišką „išdavimo automatų draudimą“ (žr. p. 189, 219, 227 ir 235). RAND studiją galima rasti Europos Komisijos tinklalapyje.

13 2002 m. gruodžio 2 d. rekomendacija dėl rūkymo prevencijos ir tabako kontrolės sugriežtinimo iniciatyvų (OL L 22, 2003, p. 31).

rekomendacijos 16 konstatuojamojoje dalyje, nustato kitus reklamos, rinkodaros ir skatinimo būdus, nei nustatyti, be kita ko, Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2001/37/EB[14], kurią panaikino ir pakeitė Direktyva 2014/40, taikymo sritį. Šiuo klausimu reikėtų nurodyti Rekomendacijos 2003/54 1 straipsnio c punktą, kuriame valstybėms narėms rekomenduojama „apriboti prieigą prie tabako išdavimo automatų tomis vietomis, į kurias patenka asmenys, atitinkantys nacionalinėje teisėje tabako gamini[ams] įsig[yti] nustatytus amžiaus apribojimus“, arba, jeigu tokie amžiaus apribojimai nenustatyti, „kitaip reguliuoti prieigą prie tokiuose automatuose parduodamų gaminių“.

29. Antra, Direktyva 2014/40 nederinamos nacionalinės taisyklės dėl tabako gaminių reklamos ant tabako išdavimo automatų. Iš tiesų Direktyvos 2014/40 1 straipsnyje, kuriame nurodomas šios direktyvos dalykas, nėra jokių nuorodų į reklamą ant išdavimo automatų ar bet kokią tabako gaminių reklamą, neatsižvelgiant į priemones. Be to, tabako gaminių reklama ant tabako išdavimo automatų patenka į Rekomendacijos 2003/54, kurioje, kaip paaiškinta 28 punkte, kalbama apie Direktyva 2014/40 nereglamentuojamus reklamos, rinkodaros ir skatinimo būdus, taikymo sritį. Šiuo klausimu reikėtų nurodyti Rekomendacijos 2003/54 2 straipsnio d punktą, kuriame valstybėms narėms rekomenduojama „atsižvelgiant į nacionalines konstitucijas ar konstitucinius principus <…> uždrausti naudoti <…> vidaus ar išorės reklamą (pvz., reklamą ant tabako išdavimo automatų)“[15].

30. Vis dėlto, nors Direktyva 2014/40 nederinamos nacionalinės taisyklės dėl tabako gaminių pardavimo išdavimo automatuose ar ant tokių automatų pateikiamos reklamos, tai nereiškia, kad ši direktyva netaikytina šioje byloje.

31. Pirmiausia Teisingumo Teismo nėra klausiama, ar tabako gaminius galima parduoti per išdavimo automatus (taip pat nėra klausiama, ar parduoti tabako gaminius per išdavimo automatus galima tik asmenims, sulaukusiems reikalaujamo amžiaus tokiems gaminiams įsigyti). Klausiama, ar *tokiu atveju (kaip, matyti, yra Vokietijoje), kai nacionalinės teisės aktuose leidžiama parduoti tabako gaminius išdavimo automatuose*, toks automatas, viena vertus, gali visiškai uždengti reikalaujamus įspėjimus apie galimą žalą sveikatai ant viduje esančių tabako gaminių, ir, kita vertus, ant jo pasirinkimo mygtukų gali būti pateikiami tų gaminių atvaizdai be tokių įspėjimų. Šis klausimas patenka į Direktyvos 2014/40 taikymo sritį, nes vienas iš šios direktyvos tikslų, nustatytas jos 1 straipsnio b punkte, yra suderinti nacionalines taisykles, reglamentuojančias „tam tikrus tabako gaminių ženklinimo ir pakuočių aspektus, įskaitant įspėjimus apie galimą žalą sveikatai“. Nenurodoma, kad atitinkami tabako gaminių ženklinimo ir pakuočių „aspektai“ būtų apriboti jų pardavimu tam tikrais konkrečiais būdais.

32. Antra, Teisingumo Teismo nėra klausiama, ar leidžiama reklamuoti tabako gaminius. Visų pirma taip pat nėra klausiama, ar ant išdavimo automatų gali būti pateikiama tabako gaminių reklama. Klausiama, ar *tokiu atveju (kaip, matyti, yra Vokietijoje), kai ant išdavimo automatų leidžiama reklamuoti tabako gaminius*, ant automato pasirinkimo mygtukų matomi cigarečių prekių ženklų atvaizdai turi būti su reikalaujamais įspėjimais apie galimą žalą sveikatai. Šis klausimas patenka į Direktyvos 2014/40 taikymo sritį, nes vienas iš šios direktyvos tikslų,

[14] 2001 m. birželio 5 d. direktyva dėl valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų, taikomų tabako gaminių gamybai, pateikimui ir pardavimui, suderinimo (OL L 194, 2001, p. 26; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 6 t., p. 147). Direktyva 2001/37 yra paminėta Rekomendacijos 2003/54 9 konstatuojamojoje dalyje.

[15] Taip pat reikėtų nurodyti Rekomendacijos 2003/54 14 konstatuojamąją dalį, pagal kurią ant automatų „neturėtų būti pateikiama reklama, išskyrus tokią, kuri būtinai reikalinga parduodamiems gaminiams nurodyti“.

nustatytas jos 1 straipsnio b punkte, yra suderinti nacionalines taisykles, reglamentuojančias įspėjimus apie galimą žalą sveikatai, pateikiamus ant tabako gaminių vienetinių pakelių, ir, remiantis 8 straipsnio 8 dalimi, ant tokių vienetinių pakelių atvaizdų.

33. Darau išvadą, kad, priešingai, nei teigia JS, Direktyva 2014/40 taikoma šioje byloje.

2. Dėl klausimo, ar tabako gaminių pateikimas išdavimo automate yra pateikimas rinkai

34. Kaip minėta 19 punkte, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar šiuo atveju reikėtų manyti, kad cigarečių pakelis pateikiamas rinkai tuo metu, kai jį siūloma parduoti per aptariamą išdavimo automatą, ar kai pakelio reali fizinė kontrolė iš pardavėjo pereina klientui jau už jį atsiskaičius.

35. JS teigia, kad, neatsižvelgiant į tai, ar Direktyva 2014/40 taikoma šioje byloje, tabako gaminių laikymas aptariamame išdavimo automate negali būti laikomas jų pateikimu rinkai.

36. Komisija teigia, kad, atsižvelgiant į jos pateiktą trečiojo ir ketvirtojo prejudicinio klausimo vertinimą, šio klausimo nagrinėti nereikia. Vis dėlto Komisija nurodo, kad tokiu atveju, jeigu Teisingumo Teismas nesutiktų su Komisijos siūlomu Direktyvos 2014/40 8 straipsnio 8 dalies aiškinimu, jis turėtų pripažinti, kad cigarečių pakelis neabejotinai pateikiamas rinkai tuo metu, kai jis patenka ant kasos konvejerio. Į klausimą, ar šis pakelis pateiktas rinkai anksčiau, turi atsakyti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

37. Mano nuomone, cigarečių pakelis pateikiamas rinkai tuo metu, kai jį pasiūloma parduoti per aptariamą išdavimo automatą.

38. Direktyvos 2014/40 2 straipsnio 40 punkte tabako gaminių „pateikimas rinkai“ apibrėžiamas plačiai. Tam, kad gaminys būtų laikomas pateiktu rinkai, pakanka, kad jis būtų pateikiamas Sąjungoje esantiems vartotojams (taip neįtraukiant didmeninės prekybos).

39. Visų pirma, kadangi Direktyvos 2014/40 2 straipsnio 40 punkte nėra jokio apribojimo dėl būdo, kuriuo gaminys pateikiamas vartotojams, tokie būdai turi būti laikomi nereikšmingais. Taigi, jeigu tabako gaminys pateikiamas vartotojams išdavimo automate, jis pateikiamas rinkai, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą. Šiuo atveju nesvarbu, kad Europos Parlamentas neatsižvelgė į savo Teisės reikalų komiteto pasiūlymą iš dalies pakeisti 2 straipsnio 40 punktą taip, kad „pateikimas rinkai“ būtų apibrėžtas kaip „gaminių, neatsižvelgiant į jų pagaminimo vietą, teikimas Sąjungoje esantiems vartotojams už mokestį ar nemokamai, įskaitant nuotolinį pardavimą *arba naudojantis išdavimo automatais* <…>“ [16]. Iš tiesų viena iš priežasčių, dėl kurių pasiūlymas nebuvo priimtas, galėjo būti ta, kad jį būtų galima suprasti kaip užuominą, jog tabako gaminių prekyba per išdavimo automatus yra leidžiama, nors, kaip paaiškinta 28 punkte, šis klausimas nepatenka į Direktyvos 2014/40 taikymo sritį.

40. Be to, remiantis Direktyvos 2014/40 2 straipsnio 40 punktu laikoma, kad gaminys pateiktas rinkai, jeigu jis pateikiamas vartotojams „už mokestį ar nemokamai“. Taigi vartotojams nemokamai pateikiami tabako gaminiai yra pateikiami rinkai, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą (žinoma, jeigu nemokamas tabako gaminių platinimas leidžiamas; o taip yra tik tais

[16] Žr. Teisės reikalų komiteto 2013 m. birželio 25 d. nuomonę Europos Parlamento ataskaitoje dėl 2013 m. liepos 24 d. pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų nuostatų, reglamentuojančių tabako ir susijusių gaminių gamybą, pateikimą ir pardavimą, suderinimo (22-as pakeitimas, 273 p.).

atvejais, kai jis nėra susijęs su renginių arba veiklos, kuri yra tarptautinio pobūdžio ir tiesiogiai arba netiesiogiai skatina tokius produktus, rėmimu)[17]. Kitaip tariant, nebūtina tabako gaminių pateikti parduoti. Pakanka, kad jie yra pateikiami vartoti. Taigi tais atvejais, kai tabako gaminiai pateikiami parduoti, juos reikia laikyti pateiktais rinkai anksčiau, negu jie yra nuperkami ar už juos atsiskaitoma.

41. Šiuo atveju iš ankstesnių 39 ir 40 punktų matyti, kad cigarečių pakelis pateikiamas rinkai iš karto, kai jį pasiūloma parduoti aptariamame išdavimo automate, o ne tada, kai už šį pakelį atsiskaitoma ir jo reali fizinė kontrolė iš pardavėjo pereina klientui.

42. Taigi į pirmąjį prejudicinį klausimą reikėtų atsakyti taip: jeigu tabako gaminį siūloma parduoti išdavimo automate, kuriuo klientas turi pasinaudoti tam, kad gaminys patektų ant kasos konvejerio prieš tai, kai už jį atsiskaitoma, toks gaminys turi būti laikomas pateiktu rinkai, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2014/40 2 straipsnio 40 punktą, tuo metu, kai jį siūloma parduoti tame išdavimo automate, o ne tada, kai už jį atsiskaitoma ir reali to gaminio fizinė kontrolė iš pardavėjo pereina klientui.

B. Antrasis prejudicinis klausimas

43. Savo antruoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia Teisingumo Teismo, ar Direktyvos 2014/40 8 straipsnio 3 dalies pirmame sakinyje įtvirtintas draudimas uždengti reikalaujamus įspėjimus apie galimą žalą sveikatai „kitomis priemonėmis“ apima situaciją, kai uždengiama visa pakuotė, ant kurios pateikti tokie įspėjimai, nes cigarečių pakelio nematyti, kai jis yra išdavimo automato viduje.

44. Pagal Direktyvos 2014/40 8 straipsnio 3 dalies pirmą sakinį veiksmingai draudžiama įspėjimus apie galimą žalą sveikatai, esančius ant vienetinio pakelio ir bet kokios išorinės pakuotės, „iš dalies ar visiškai uždengti ar pertraukti banderolėmis, kainų ženklais, saugumo elementais, vyniojimui skirtais maišeliais, aplankais, dėžutėmis *ar kitomis priemonėmis*“[18], kai tabako gaminiai pateikiami rinkai.

45. Šiuo klausimu JS teigia, kad tais atvejais, kai ant vienetinio pakelio esantys reikalaujami įspėjimai apie galimą žalą sveikatai nėra matomi jam esant išdavimo automato viduje, Direktyvos 2014/40 8 straipsnio 3 dalis nepažeidžiama. Išdavimo automatas nėra reikalaujamus įspėjimus apie galimą žalą sveikatai uždengianti „priemonė“, kaip ji suprantama pagal šią nuostatą. Tokiomis „priemonėmis“ gali būti tik objektai, kuriais pažeidžiamas reikalaujamų įspėjimų apie galimą žalą sveikatai vientisumas, bet ne objektai, naudojami parduodant tabako gaminius.

46. Komisija teigia, kad, atsižvelgiant į jos pateiktą trečiojo ir ketvirtojo prejudicinio klausimo vertinimą, antrojo klausimo nagrinėti nereikia. Vis dėlto Komisija nurodo, kad tokiu atveju, jeigu Teisingumo Teismas nesutiktų su Komisijos siūlomu Direktyvos 2014/40 8 straipsnio 8 dalies aiškinimu, jis turėtų pripažinti, kad aptariamas išdavimo automatas negali būti laikomas „priemone“, kuria uždengiami reikalaujami įspėjimai apie galimą žalą sveikatai, nurodyta šios direktyvos 8 straipsnio 3 dalyje. Komisijos nuomone, nebūtų pagrįsta šią nuostatą aiškinti plačiai,

[17] Kaip nustatyta 2003 m. gegužės 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2003/33/EB dėl valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų, reglamentuojančių tabako produktų reklamą ir rėmimą, suderinimo 5 straipsnio 2 dalyje (OL L 152, 2003, p. 16; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 7 t., p. 460).

[18] Išskirta mano.

taip, kad ji reikštų, jog 8 straipsnio 3 dalis pažeidžiama vien dėl to, kad mažmeninės prekybos patalpose parduodami tabako gaminiai nėra tose patalpose demonstruojami. Reikalaujamų įspėjimų apie galimą žalą sveikatai veiksmingumą galima užtikrinti kitais būdais, pavyzdžiui, užtikrinant, kad pasirinkimo mygtukai atitiktų Direktyvos 2014/40 8 straipsnio 8 dalyje nustatytus reikalavimus.

47. Manau, kad Direktyvos 2014/40 8 straipsnio 3 dalies pirmame sakinyje įtvirtintas draudimas uždengti įspėjimus apie galimą žalą sveikatai „kitomis priemonėmis“ neapima atvejų, kai uždengiama visa tabako gaminių pakuotė, šiems gaminiams esant išdavimo automato viduje.

48. Pirmiausia Direktyvos 2014/40 8 straipsnio 3 dalies pirmame sakinyje nustatyta, kad ant tabako gaminių vienetinio pakelio ir bet kokios išorinės pakuotės esantys *reikalaujami įspėjimai apie galimą žalą sveikatai* neturi būti iš dalies ar visiškai uždengti. Joje nėra nurodyta, kad vienetiniai pakeliai, ant kurių yra tokie įspėjimai, neturi būti paslėpti mažmeninės prekybos parduotuvėse (kad būtų užtikrintas įspėjimų matomumas) [19].

49. Antra, Direktyvos 2014/40 8 straipsnio 3 dalies pirmu sakiniu tiek, kiek jame nurodoma, kad reikalaujami įspėjimai apie galimą žalą sveikatai turi būti atspausdinti „nenutrinamais“, „aiškiai matomais“ spaudmenimis, ir negali būti „iš dalies“ uždengti ar „pertraukti“, siekiama užtikrinti, kad nebūtų pažeistas reikalaujamų įspėjimų apie galimą žalą sveikatai vientisumas. Vienetinių pakelių, ant kurių yra tokie įspėjimai, laikymas išdavimo automato viduje neturi poveikio įspėjimų vientisumui.

50. Trečia, Direktyvos 2014/40 8 straipsnio 3 dalies pirmu sakiniu nėra tiesiog uždraudžiama uždengti reikalaujamus įspėjimus apie galimą žalą sveikatai. Priešingai, jame konkrečiai nurodoma, kad tokie įspėjimai neturi būti uždengti tam tikromis priemonėmis, t. y. banderolėmis, kainų ženklais, saugumo elementais, vyniojimo maišeliais, aplankais, dėžutėmis *ar kitomis priemonėmis* [20]. Akivaizdu, kad išdavimo automatas nėra paprasčiausia „dėžutė“, ką jau kalbėti apie vyniojimo maišelį ar aplanką. Taip pat, mano nuomone, negalima manyti, kad jis patenka į Direktyvos 2014/40 8 straipsnio 3 dalies pirmame sakinyje įtvirtinto draudimo taikymo sritį, kalbant apie nuorodą į „kitas priemones“, kuriomis uždengiami reikalaujami įspėjimai apie galimą žalą sveikatai. Iš tiesų ta aplinkybė, kad šioje nuostatoje tos „kitos priemonės“ nėra apibrėžtos, nereiškia, kad į draudimo taikymo sritį patenka *bet kas*, kuo uždengiami įspėjimai. Priešingai, iš pateikto pavyzdinio priemonių sąrašo matyti, kad „kitos priemonės“ turi būti pritvirtintos prie aptariamos tabako gaminio pakuotės (pvz., banderolės, kainos ženklai ir saugumo elementai) arba turi pačios būti ta pakuotė (ar jos elementas), įskaitant „išorinę pakuotę“, kaip ji apibrėžta Direktyvos 2014/40 2 straipsnio 29 punkte (pvz., vyniojimo maišeliai, aplankai ir dėžutės). Taip nėra, kalbant apie išdavimo automatą, kurio negalima laikyti pakuote, nes jo paskirtis (skirtingai, nei vyniojimo maišelių, aplankų ir dėžučių) nėra į jį įdėti ar net jame laikyti vieną ar daugiau vienetinių tabako gaminių pakelių, jo paskirtis – pateikti tuos gaminius pardavimui.

51. Ketvirta, 47 punkte pateiktas Direktyvos 2014/40 8 straipsnio 3 dalies pirmo sakinio aiškinimas turi atitikti tarptautinę teisę. Reikėtų pažymėti, kad Europos Sąjunga ir jos valstybės narės yra Pasaulio sveikatos organizacijos tabako kontrolės pagrindų konvencijos, pasirašytos

[19] Iš tiesų vykstant Direktyvos 2014/40 *travaux préparatoires* buvo pateiktas (ir atmestas) priešingas pasiūlymas – nustatyti apribojimus arba visiškai uždrausti demonstruoti tabako gaminius prekybos vietose. Šiuo klausimu žr. Direktyvos 2014/40 poveikio vertinimo 4.1 skyriaus 1 dalį (50 p.) ir RAND studiją (227 ir 233 p.).

[20] Išskirta mano.

2003 m. gegužės 21 d. Ženevoje (toliau – TKPK), šalys, ir jos nuostatos joms privalomos [21]. TKPK 11 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad valstybės, kurios yra šios konvencijos šalys, „patvirtina ir įgyvendina priemones, užtikrinančias, kad: <…> b) ant kiekvieno tabako gaminio pakelio ar išorinės pakuotės bei etiketės taip pat būtų įspėjimai, apibūdinantys kenksmingą tabako vartojimo poveikį <…>“. Taip pat reikėtų paminėti, kad TKPK šalys priėmė keletą gairių dėl šios konvencijos įgyvendinimo, kurios, nors nėra privalomos, vis dėlto yra skirtos daryti lemiamam poveikiui Europos Sąjungos taisyklių, priimamų šioje srityje, turiniui [22]. Pasaulio sveikatos organizacijos tabako kontrolės pagrindų konvencijos 11 straipsnio įgyvendinimo gairių (toliau – TKPK 11 straipsnio įgyvendinimo gairės) 10 punkte nustatyta, kad „Šalys turėtų užtikrinti, kad įspėjimai apie galimą žalą sveikatai <…> nebūtų uždengti kitais reikalaujamais pakuočių ar žymėjimo ženklais arba įdedama ar uždedama komercine reklamine medžiaga“, arba „kitais ženklais, pavyzdžiui, banderolėmis ir ženklais pagal Konvencijos 15 straipsnio reikalavimus“. Taigi pagal TKPK 11 straipsnio įgyvendinimo gairių 10 punktą vieninteliai įspėjimų apie galimą žalą sveikatai negalintys uždengti elementai yra: i) „kiti reikalaujami pakuočių ar žymėjimo ženklai“ [23], įskaitant pagal TKPK 15 straipsnį reikalaujamus ženklus [24]; ir ii) „įdedama ar uždedama komercinė reklaminė medžiaga“ [25]. Akivaizdu, kad išdavimo automatas nepriskirtinas nė prie vienos iš šių kategorijų. Panašiai minėtų gairių 54 punkte nustatyta: „šalys turėtų užtikrinti, kad pritvirtinamos etiketės, lipdukai, įdėklai, dangteliai, movos, vyniojimui skirti maišeliai ir įdedama ar uždedama tabako gamintojų reklaminė medžiaga neuždengtų ir nepanaikintų įspėjimų apie galimą žalą sveikatai bei jiems nepakenktų“. Ir šiuo atveju nė viena iš šių sąvokų negalėtų būti vartojama išdavimo automatui nurodyti. Visi objektai, kurių pagal TKPK 11 straipsnio įgyvendinimo gairių 10 ir 54 punktus neturėtų uždengti įspėjimai apie galimą žalą sveikatai, yra objektai, kuriuos galima pritaikyti ar pritvirtinti vienetinio pakelio viduje ar jo išorėje.

52. Taigi į antrąjį prejudicinį klausimą reikėtų atsakyti taip:
Direktyvos 2014/40 8 straipsnio 3 dalies pirmame sakinyje įtvirtintas draudimas uždengti reikalaujamus įspėjimus apie galimą žalą sveikatai „kitomis priemonėmis“ neapima situacijos, kai tabako gaminius laikant automate visa tabako gaminio pakuotė uždengiama taip, kad ji yra nematoma vartotojui.

C. Trečiasis prejudicinis klausimas

53. Savo trečiuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia Teisingumo Teismo, ar atvaizdas, kai nėra atvaizduojama tikroviška originali pakuotė, bet vartotojas pateiktą atvaizdą susieja su tabako pakuote pagal jo apipavidalinimą, t. y. kontūrus, proporcijas, spalvas ir prekių ženklo logotipą, yra „pakelio atvaizdas“, kaip jis suprantamas pagal Direktyvos 2014/40 8 straipsnio 8 dalį.

54. JS mano, kad į trečiąjį klausimą turėtų būti atsakyta neigiamai. Jos nuomone, klausimas dėl to, ar ant aptariamo išdavimo automato pasirinkimo mygtukų pateikiami cigarečių prekių ženklų atvaizdai gali būti laikomi vienetinių pakelių atvaizdais, kaip jie suprantami pagal

[21] Žr. Direktyvos 2014/40 7 konstatuojamąją dalį. Taip pat žr. šios direktyvos 1 straipsnį, kuriame nurodyta, kad šia direktyva siekiama „laikytis Sąjungos *įsipareigojimų* pagal [TKPK])“ (išskirta mano).

[22] 2016 m. gegužės 4 d. Sprendimas *Lenkija / Parlamentas ir Taryba* (C-358/14, EU:C:2016:323, 47 punktas).

[23] Konkrečiai kalbant, „informacija apie tabako gaminių sudedamąsias dalis ir išsiskiriančias kenksmingąsias medžiagas“, kuri turi būti pateikta ant kiekvieno tabako gaminių vienetinio pakelio ar išorinės pakuotės (žr. TKPK 11 straipsnio 2 dalį).

[24] Ženklinimas, kurio reikalaujama pagal TKPK 15 straipsnį, skirtas panaikinti neteisėtai prekybai tabako gaminiais. Jam Direktyvoje 2014/40 prilyginamas unikalus identifikatorius ir saugumo elementai, nustatyti jos 15 ir 16 straipsniuose.

[25] Reikėtų patikslinti, kad TKPK 11 straipsnio įgyvendinimo gairių 6 punkte „uždedama reklaminė medžiaga“ apibrėžiama kaip „bet kokia vienetinio pakelio ir (arba) mažmeninės prekybos vietoje klientų įsigyto bloko išorėje pritvirtinta informacinė medžiaga <…>“.

Direktyvos 2014/40 8 straipsnio 8 dalį, nepatenka į šios direktyvos taikymo sritį, nes, kaip nurodyta jos 48 konstatuojamojoje dalyje, ja nėra suderinamos nacionalinės taisyklės dėl vidaus reklamos. Bet kuriuo atveju šie cigarečių prekių ženklų atvaizdai nėra cigarečių pakelių atvaizdai, kaip jie suprantami pagal 8 straipsnio 8 dalį. Priešingai, jie yra pardavimo proceso dalis, nes padeda vartotojams išsirinkti prekių ženklą, kuriuo pažymėtas cigaretes jie norėtų įsigyti.

55. Priešingai, Komisija nurodo, kad į trečiąjį klausimą turėtų būti atsakyta teigiamai. Jos nuomone, vienetinių pakelių atvaizdų sąvoka, kaip ji suprantama pagal Direktyvos 2014/40 8 straipsnio 8 dalį, turi būti aiškinama plačiai, kaip apimanti bet kokį cigaretės pakelio vaizdą. Taip ją reikėtų aiškinti atsižvelgiant į anglų ir prancūzų kalbos sąvokų „image“ vartojimą, į reikalavimą (kuris taikomas ir kalbant apie maisto ženklinimą), kad vartotojui turi būti pateikta reikalinga informacija, kad jis galėtų pasirinkti produktą, žinodamas visas faktines aplinkybes, ir būtų apsaugotas nuo melagingų teiginių, į SESV 168 straipsnio 1 dalyje įtvirtintą tikslą užtikrinti aukštą žmonių sveikatos apsaugos lygį ir į tai, kad kitu atveju vartotojas reikalaujamus įspėjimus apie galimą žalą sveikatai pamatytų tik tada, kai cigarečių pakelis patektų ant kasos konvejerio.

56. Mano nuomone, cigarečių prekių ženklų atvaizdai, kai nėra atvaizduojama tikroviška originali pakuotė, bet vartotojas pateiktą atvaizdą susieja su tabako pakuote pagal jų apipavidalinimą, turi būti laikomi vienetinių pakelių atvaizdais, kaip jie suprantami pagal Direktyvos 2014/40 8 straipsnio 8 dalį.

57. Kaip minėta 2 punkte, Direktyvos 2014/40 8 straipsnio 8 dalyje nustatyta, kad „vartotojams <…> skirti vienetinių pakelių ir bet kokių išorinių pakuočių atvaizdai“ turi atitikti šios direktyvos II antraštinės dalies II skyriaus nuostatas, t. y. visų pirma, ant jų turi būti pateikti reikalaujami įspėjimai apie galimą žalą sveikatai. Vis dėlto vienetinio pakelio ir bet kokios išorinės pakuotės atvaizdų sąvoka 8 straipsnio 8 dalyje ar bet kuriose kitose direktyvos nuostatose nėra apibrėžta.

58. Remiantis jurisprudencija, Sąjungos teisėje neapibrėžtų sąvokų reikšmė ir taikymo sritis turi būti nustatoma atsižvelgiant į jų įprastą reikšmę bendrinėje kalboje, į jų vartojimo kontekstą ir teisės aktų, kuriuose jie vartojami, tikslus [26].

59. Pirmiausia įprastinė sąvokos „atvaizdas“ reikšmė apima ne tik asmens ar daikto vaizdą ar tikslią išvaizdą, bet ir asmens ar daikto formos reprodukciją ar imitaciją. Tai reikštų, kad atvaizdo sąvoka, kaip ji suprantama pagal Direktyvos 2014/40 8 straipsnio 8 dalį, apima tikrovišką tabako gaminių vienetinių pakelių ar išorinių pakuočių atvaizdavimą, bet juo neapsiriboja; visų pirma ši sąvoka neapsiriboja nuotraukomis. Tai taikytina ne tik kalbant apie anglų kalbos sąvoką „image“, bet ir apie prancūzų kalbos sąvoką „image“, italų kalbos sąvoką „illustrazione“ ir vokiečių kalbos sąvoką „Bild“, kurios vartojamos 8 straipsnio 8 dalies redakcijose atitinkamomis kalbomis.

60. Antra, Direktyvos 2014/40 10 straipsnio 1 dalies a punkte, kuriame nustatyta, kad ant kiekvieno vienetinio rūkomojo tabako gaminių pakelio ir ant bet kokios išorinės pakuotės turi būti pateikiami kombinuoti įspėjimai apie galimą žalą sveikatai, šie įspėjimai apibūdinami kaip susidedantys iš tekstinių įspėjimų ir „atitinkamos spalvotos nuotraukos“. Šios direktyvos 2 straipsnio 33 punkte, kuriame pateikiama kombinuotų įspėjimų apie galimą žalą sveikatai apibrėžtis, vartojamos sąvokos „nuotrauka ar iliustracija“. Taigi, kalbant apie nuotrauką, 2 straipsnio 33 punkte ir 10 straipsnio 1 dalies a punkte vartojama ne sąvoka „atvaizdas“ (anglų k. „image“), kuri vartojama 8 straipsnio 8 dalyje, o kitokia sąvoka („nuotrauka“ ar „iliustracija“). Tai

[26] 2021 m. balandžio 22 d. Sprendimas *Austrian Airlines* (C-826/19, EU:C:2021:318, 22 punktas).

reiškia, kad sąvoka „atvaizdas“, kaip ji suprantama pagal Direktyvos 2014/40 8 straipsnio 8 dalį, neapsiriboja vienetinių pakelių nuotraukomis. Tai taip pat taikytina, kalbant apie 2 straipsnio 33 punkto ir 10 straipsnio 1 dalies a punkto redakcijas prancūzų kalba, kuriose vartojamos sąvokos „photo ou <…> illustration“ ir „photographie“, o ne 8 straipsnio 8 dalyje vartojama sąvoka „image“; taip pat apie 2 straipsnio 33 punkto ir 10 straipsnio 1 dalies a punkto redakcijas vokiečių kalba, kuriose vartojamos sąvokos „Fotografie oder Illustration“ ir „Farbfotografie“, o ne 8 straipsnio 8 dalyje vartojama sąvoka „Bild“. Tai mažiau akivaizdu, kalbant apie 2 straipsnio 33 punkto ir 10 straipsnio 1 dalies a punkto redakcijas italų kalba, kuriose vartojamos sąvokos „fotografia o <…> illustrazione“ ir „fotografia“, o 8 straipsnio 8 dalyje vartojama sąvoka „illustrazione“. Vis dėlto, apskritai kalbant, matyti, kad 2 straipsnio 33 punkto ir 10 straipsnio 1 dalies a punkto redakcijose įvairiomis kalbomis, kai iš tiesų kalbama apie nuotrauką, vartojama skirtinga sąvoka (ar sąvokos).

61. Trečia, mano nuomone, platus vienetinio pakelio ar išorinės pakuotės atvaizdų sąvokos, kaip ji suprantama pagal Direktyvos 2014/40 8 straipsnio 8 dalį, aiškinimas, pagal kurį ji apima ne tik tikrovišką vienetinių pakelių atvaizdavimą, bet ir atvaizdus, kuriuos vartotojai susieja su tabako pakuotėmis, atitinka šios direktyvos tikslus ir, konkrečiau kalbant, jos 8 straipsnio tikslą.

62. Remiantis jurisprudencija, Direktyva 2014/40 siekiama dvejopo tikslo – sudaryti palankesnes sąlygas sklandžiam tabako ir susijusių gaminių vidaus rinkos veikimui, kaip pagrindą laikant aukštą žmonių, ypač jaunimo, sveikatos apsaugos lygį[27]. Kaip pažymi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, atvaizdas, kurį vartotojas susieja su tabako pakuote, gali sukelti pirkimo impulsą taip pat, kaip tikroviškas atvaizdavimas. Su šiuo impulsu galima kovoti pasitelkiant reikalaujamus įspėjimus apie galimą žalą sveikatai. Taigi platus vienetinių pakelių atvaizdų sąvokos, kaip ji suprantama pagal 8 straipsnio 8 dalį, aiškinimas, pagal kurį ji apimtų atvaizdus, kuriuos vartotojas susieja su tabako pakuote, leistų pateikti šiuos įspėjimus ant tokių atvaizdų, ir taip atgrasyti pirkti tabako gaminius bei sustiprinti žmonių sveikatos apsaugą.

63. Kalbant apie 8 straipsnio 8 dalies tikslą, man atrodo, kad šia nuostata siekiama neleisti apeiti 8 straipsnio 1 dalyje įtvirtintos taisyklės. Iš tiesų 8 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad ant kiekvieno tabako gaminio vienetinio pakelio turi būti reikalaujami įspėjimai apie galimą žalą sveikatai. 8 straipsnio 3 dalyje šios taisyklės veiksmingumas užtikrinamas uždraudžiant uždengti ar pertraukti šiuos įspėjimus. 8 straipsnio 8 dalyje reglamentuojama, be kita ko, tokia situacija, kai pardavėjas nori išvengti reikalaujamų įspėjimų apie galimą žalą sveikatai demonstravimo prekybos vietoje, vietoj vienetinių pakelių, ant kurių yra tokie įspėjimai, rodydamas šių pakelių atvaizdus be įspėjimų. Pagal 8 straipsnio 8 dalį reikalaujant, kad ant tabako pakuočių atvaizdų taip pat būtų pateikti įspėjimai, norima užkirsti kelią minėtai situacijai, taip užtikrinant 8 straipsnio 1 dalyje įtvirtintos taisyklės veiksmingumą, panašiai, kaip ir 8 straipsnio 3 dalies atveju. Platus tabako pakuočių atvaizdų sąvokos, kaip ji suprantama pagal 8 straipsnio 8 dalį, aiškinimas, pagal kurį ji apimtų atvaizdus, kuriuos vartotojas susieja su tabako gaminių vienetiniais pakeliais, užtikrintų visišką 8 straipsnio 1 dalies veiksmingumą. Tokį požiūrį sustiprina tai, kad šiuo atveju 8 straipsnio 1 dalies veiksmingumo negalima užtikrinti taikant 8 straipsnio 3 dalies pirmame sakinyje įtvirtintą draudimą, kaip paaiškinta 47–52 punktuose.

[27] 2016 m. gegužės 4 d. Sprendimas *Lenkija / Parlamentas ir Taryba* (C-358/14, EU:C:2016:323, 80 punktas), 2016 m. gegužės 4 d. Sprendimas *Philip Morris Brands ir kt.* (C-547/14, EU:C:2016:325, 171 ir 220 punktai), 2018 m. spalio 17 d. Sprendimas *Günter Hartmann Tabakvertrieb* (C-425/17, EU:C:2018:830, 23 punktas), 2019 m. sausio 30 d. Sprendimas *Planta Tabak* (C-220/17, EU:C:2019:76, 38 punktas) ir 2018 m. lapkričio 22 d. Sprendimas *Swedish Match* (C-151/17, EU:C:2018:938, 40 punktas).

64. Ketvirta, 56 punkte siūlomas vienetinių pakelių atvaizdų sąvokos, kaip ji suprantama pagal Direktyvos 2014/40 8 straipsnio 8 dalį, aiškinimas atitinka tarptautinę teisę. Iš tiesų TKPK 13 straipsnio 4 dalyje nurodyta, kad „[v]adovaudamasi savo konstitucija ir konstituciniais principais, kiekviena Šalis taiko bent šias priemones: <…> b) reikalauja, kad visais atvejais reklamuojant tabaką ir kai kuriais atvejais jį remiant ar skatinant pardavimus būtų skelbiami specialūs įspėjimai dėl žalos sveikatai ar kiti panašūs pranešimai“. Sąvoka „tabako reklama ir pardavimo skatinimas“ TKPK 1 straipsnio c punkte apibrėžta kaip „bet kokios formos komercinis pranešimas, rekomendacija ar veiksmas, kurio tikslas, poveikis ar galimas poveikis – tiesiogiai ar netiesiogiai skatinti tabako gaminių pardavimą arba tabako vartojimą“. Pasaulio sveikatos organizacijos tabako kontrolės pagrindų konvencijos 13 straipsnio įgyvendinimo gairių (toliau – TKPK 13 straipsnio įgyvendinimo gairės) 14 punkte nurodyta, kad „[i]šdavimo automatai <…> savaime yra priemonė reklamuoti tabako gaminius ar skatinti jų pardavimą Konvencijoje nustatytomis sąlygomis“ [28]. Taigi remiantis TKPK 13 straipsnio 4 dalies b punktu ant tabako išdavimo automatų, juos laikant tabako reklamos forma, turi būti „skelbiami“ ar, tiksliau, pateikiami įspėjimai apie galimą žalą sveikatai [29].

65. Taigi man atrodo, kad vienetinio pakelio atvaizdų sąvoka, kaip ji suprantama pagal Direktyvos 2014/40 8 straipsnio 8 dalį, turi apimti ne tik tikrovišką tų pakelių atvaizdavimą, bet ir atvaizdus, kuriuos vidutinis vartotojas susieja su tabako gaminių vienetiniais pakeliais. Kaip pažymi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, tam, kad būtų galima nustatyti, ar konkretų atvaizdą galima susieti su vienetiniais pakeliais, reikia atsižvelgti į jo apipavidalinimą, t. y. kontūrus, proporcijas, spalvas ir prekių ženklo logotipą.

66. Šioje byloje klausimas, ar ant išdavimo automato pasirinkimo mygtukų pateikiami cigarečių prekių ženklų atvaizdai yra atvaizdai, kuriuos vidutinis vartotojas pagal jų apipavidalinimą susieja su tabako gaminių vienetiniais pakeliais, yra fakto klausimas, į kurį turi atsakyti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

67. Taigi į trečiąjį prejudicinį klausimą reikėtų atsakyti taip: sąvoka „vienetinių pakelių ir bet kokių išorinių pakuočių atvaizdai“, kaip ji suprantama pagal Direktyvos 2014/40 8 straipsnio 8 dalį, apima ne tik atvaizdus, kai yra atvaizduojamas tikroviškas vienetinis pakelis ar bet kokia išorinė pakuotė, bet ir atvaizdus, kuriuos vidutinis vartotojas susieja su vienetiniais pakeliais ar bet kokia išorine pakuote pagal jų apipavidalinimą, t. y. kontūrus, proporcijas, spalvas ir prekių ženklo logotipą.

D. Ketvirtasis prejudicinis klausimas

68. Savo ketvirtuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia Teisingumo Teismo, ar nepaisant to, kad ant cigarečių pakelio atvaizdo, patenkančio į Direktyvos 2014/40 8 straipsnio 8 dalies taikymo sritį, nėra reikalaujamų įspėjimų apie galimą žalą sveikatai, toks atvaizdas atitinka šią nuostatą, jeigu vartotojas turi galimybę pamatyti šiuos įspėjimus prieš įsigydamas pakelį.

[28] Taip pat reikėtų nurodyti šių gairių priedo ketvirtąją įtrauką „Pavyzdinis (nebaigtinis) tabako reklamos, jo rėmimo ar pardavimų skatinimo Konvencijoje nustatytomis sąlygomis formų sąrašas“, kurioje minimi „tabako gaminių išdavimo automatai“.

[29] Tiesa, kad TKPK 13 straipsnio įgyvendinimo gairių 40 punkto paskutiniame sakinyje nurodyta, kad „siekiant didžiausio veiksmingumo įspėjimai ar kiti pranešimai, kuriuos Šalių reikalaujama pateikti pagal Konvencijos 13 straipsnio 4 dalies b punktą, turėtų *atitikti* įspėjimus ar kitus pranešimus ant pakuočių, kurių reikalaujama pagal Konvencijos 11 punktą“ (išskirta mano); tai reiškia, kad įspėjimai apie galimą žalą sveikatai, kurie pagal TKPK 13 straipsnio 4 dalies b punktą turi būti ant tabako išdavimo automatų, *nėra tapatūs* įspėjimams, kurie pagal TKPK 11 straipsnio 1 dalies b punktą turi būti ant tabako gaminių vienetinių pakelių ar tabako pakuočių. Vis dėlto iš TKPK 13 straipsnio 4 dalies b punkto ir TKPK 13 straipsnio įgyvendinimo gairių 14 punkto aiškiai matyti, kad ant tabako išdavimo automatų turi būti *kokie nors* įspėjimai apie galimą žalą sveikatai.

69. Kaip teigiama nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą, *Oberlandesgericht München* (Aukštesnysis Miuncheno apygardos teismas) nusprendė, kad pagal Direktyvos 2014/40 8 straipsnio 8 dalį cigarečių pakelių atvaizdus, ant kurių nėra reikalaujamų įspėjimų apie galimą žalą sveikatai, draudžiama naudoti tik tais atvejais, kai šie atvaizdai rodomi vietoj pakelių prieš sudarant pirkimo-pardavimo sutartį. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad kyla abejonių, ar galima sutikti su *Oberlandesgericht München* (Aukštesnysis Miuncheno apygardos teismas).

70. JS teigia, kad net tuo atveju, jeigu ant aptariamo išdavimo automato pasirinkimo mygtukų pateikiami cigarečių prekių ženklų atvaizdai būtų laikomi vienetinių pakelių atvaizdais, kaip jie suprantami pagal Direktyvos 2014/40 8 straipsnio 8 dalį, ši nuostata nebūtų pažeista, nes vartotojas reikalaujamus įspėjimus apie galimą žalą sveikatai pamato tada, kai jam išduodamas pakelis. Be to, jis šiuos įspėjimus matys kiekvieną kartą rūkydamas cigaretę.

71. Komisija mano priešingai.

72. Mano nuomone, jeigu ant cigarečių pakelio atvaizdo, patenkančio į Direktyvos 2014/40 8 straipsnio 8 dalies taikymo sritį, nėra reikalaujamų įspėjimų apie galimą žalą sveikatai, klausimas, ar vartotojas turi galimybę pamatyti tuos įspėjimus prieš įsigydamas šį pakelį, yra nereikšmingas.

73. Pirmiausia Direktyvos 2014/40 8 straipsnio 8 dalyje įtvirtinta bendra taisyklė, kad vienetinių pakelių atvaizdai turi atitikti šios direktyvos II antraštinės dalies II skyriaus reikalavimus, visų pirma ant jų turi būti pateikti reikalaujami įspėjimai apie galimą žalą sveikatai. Šiai taisyklei nenustatyta jokių sąlygų ar apribojimų. Taigi pagal 8 straipsnio 8 dalį draudžiama *naudoti* atvaizdus be reikalaujamų įspėjimų apie galimą žalą sveikatai, neatsižvelgiant į bet kokį pirkimo procesą. Pakanka to, kad atvaizdai yra „skirti vartotojams“, o taip tikrai yra naudojant atvaizdus prekybos centruose, kaip šioje byloje.

74. Antra, jeigu Direktyvos 2014/40 8 straipsnio 8 dalimi tik siekiama neleisti apeiti šios direktyvos 8 straipsnio 1 dalyje įtvirtintos taisyklės, pagal kurią reikalaujami įspėjimai apie galimą žalą sveikatai turi būti ant kiekvieno cigarečių pakelio, neginčytina, kad pirmoji nuostata nepažeidžiama, jeigu vartotojas šiuos įspėjimus gali pamatyti prieš įsigydamas cigarečių pakelį. Toks aiškinimas neatitiktų 8 straipsnio 8 dalies formuluotės, kurioje, kaip minėta, nepateikiama jokių joje įtvirtintos taisyklės išimčių. Kitaip tariant, 8 straipsnio 8 dalimi siekiama ne tik neleisti apeiti 8 straipsnio 1 dalies, kaip paaiškinta 63 punkte, bet ir papildyti šioje nuostatoje įtvirtintą taisyklę.

75. Taigi į ketvirtąjį prejudicinį klausimą reikėtų atsakyti taip: jeigu ant tabako gaminių vienetinio pakelio ar bet kokios išorinės pakuotės atvaizdo, kaip jis suprantamas pagal Direktyvos 2014/40 8 straipsnio 8 dalį, nėra šios direktyvos II antraštinės dalies II skyriuje nustatytų įspėjimų apie galimą žalą sveikatai, ši nuostata pažeidžiama net tais atvejais, kai vartotojas turi galimybę pamatyti vienetinį pakelį ar išorinę pakuotę, ant kurių yra tokie įspėjimai, prieš įsigydamas gaminį.

IV. Išvada

76. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, siūlau Teisingumo Teismui taip atsakyti į *Bundesgerichtshof* (Aukščiausiasis Federalinis Teismas, Vokietija) pateiktus prejudicinius klausimus:

1. Jeigu tabako gaminį siūloma parduoti išdavimo automate, kuriuo klientas turi pasinaudoti tam, kad gaminys patektų ant kasos konvejerio prieš tai, kai už jį atsiskaitoma, toks gaminys turi būti laikomas pateiktu rinkai, kaip tai suprantama pagal 2014 m. balandžio 3 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/40/ES dėl valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų nuostatų, reglamentuojančių tabako ir susijusių gaminių gamybą, pateikimą ir pardavimą, suderinimo ir kuria panaikinama Direktyva 2001/37/EB, 2 straipsnio 40 punktą, tuo metu, kai jį siūloma parduoti tame išdavimo automate, o ne tada, kai už jį atsiskaitoma ir reali šio gaminio fizinė kontrolė iš pardavėjo pereina klientui.

2. Direktyvos 2014/40 8 straipsnio 3 dalies pirmame sakinyje įtvirtintas draudimas uždengti reikalaujamus įspėjimus apie galimą žalą sveikatai „kitomis priemonėmis“ neapima situacijos, kai tabako gaminius laikant automate visa tabako gaminio pakuotė uždengiama taip, kad ji yra nematoma vartotojui.

3. Sąvoka „vienetinių pakelių ir bet kokių išorinių pakuočių atvaizdai“, kaip ji suprantama pagal Direktyvos 2014/40 8 straipsnio 8 dalį, apima ne tik atvaizdus, kai yra atvaizduojamas tikroviškas vienetinis pakelis ar bet kokia išorinė pakuotė, bet ir atvaizdus, kuriuos vidutinis vartotojas susieja su vienetiniais pakeliais ar bet kokia išorine pakuote pagal jų apipavidalinimą, t. y. kontūrus, proporcijas, spalvas ir prekių ženklo logotipą.

4. Jeigu ant tabako gaminių vienetinio pakelio ar bet kokios išorinės pakuotės atvaizdo, kaip jis suprantamas pagal Direktyvos 2014/40 8 straipsnio 8 dalį, nėra šios direktyvos II antraštinės dalies II skyriuje nustatytų įspėjimų apie galimą žalą sveikatai, ši nuostata pažeidžiama net tais atvejais, kai vartotojas turi galimybę pamatyti vienetinį pakelį ar išorinę pakuotę, ant kurių yra tokie įspėjimai, prieš įsigydamas gaminį.